МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА ГІГІЄНИ ТА ЕКОЛОГІЇ № 2

Методичні матеріали
для самостійної роботи студентів
з дисципліни

«Охорона праці в галузі»

для студентів 5 курсу

за спеціальністю 7.12010005 «Стоматологія»

Студент_____

Факультет _____

Група _____

Харків – 2018

Затверджено Вченою радою Харківського національного медичного університету.
Протокол № 5 від 18. 05. 2017 р.

Завгородній І.В., Сидоренко М.О., Коробчанський П.О., Філатова Н.М., Чеховська І.М., Літовченко О.Л., Білера Н.В., Біличенко Н.П., Лалименко О.С., Перцев Д.П., Мітельова Т.Ю., Логвінов Д.І.

«Охорона праці в галузі»: Робочий зошит для студентів 5 курсу за спеціальністю – 7.12010005 «Стоматологія». / За ред. д.мед.н., проф. Завгороднього І.В. – Харків, ХНМУ, 2018 - 30 с.

Плагіаризм – це найважча для розуміння студентів частина академічної нечесності [1].

Плагіат – проблематика, яка торкається невиправданої поведінки суб'єктів щодо неправомірного розпорядження об'єктами інтелектуальної власності [2], тому копіювання та розповсюдження у будь-якому вигляді частини або повного видання можливе лише з дозволу авторів.

1. lib.chdu.edu.ua/pdf/naukpraci/pedagogika/2002/20-7-3.pdf
2.http://journals.uran.ua/index.php/2225-6407/article/view/16031

Форма оцінювання знань студентів. Формою підсумкового контролю знань є залік. Підсумковий контроль засвоєння навчальної дисципліни здійснюється після її завершення на останньому занятті з дисципліни.
Оцінка з дисципліни визначається як сума оцінок поточної навчальної діяльності (у балах), що виставляються на кожному навчальному занятті за відповідною темою та кількістю балів за виконання індивідуальних завдань студентом. Для зарахування дисципліни студент має виконати вимоги навчальної програми та отримати за поточну діяльність бал не менше 60% від максимальної суми балів (для 200 бальної шкали – не менше 120 балів).

Самостійна робота студентів, яка передбачена в темі поряд з аудиторною роботою, оцінюється під час поточного контролю теми на відповідному занятті.

Під час оцінювання засвоєння кожної навчальної теми дисципліни та підсумкового заняття студенту виставляється оцінка за національною 4-бальною шкалою.

Підсумковий бал за ПНД у семестрі визначається як середнє арифметичне національних оцінок за кожне заняття , округлене до 2-х знаків після коми, та перераховується у багатобальну шкалу.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу.

Перерахунок середньої оцінки за поточну діяльність у багатобальну шкалу
(для дисциплін, які закінчуються заліком)

4-бальна шкала	200-бальна шкала
5	200
4.97-4,99	199
4.95-4,96	198
4.92-4,94	197
4.9-4,91	196
4.87-4,89	195
4.85-4,86	194
4.82-4,84	193
4.8-4,81	192
4.77-4,79	191
4.75-4,76	190
4.72-4,74	189
4.7-4,71	188
4.67-4,69	187
4.65-4,66	186
4.62-4,64	185
4.6-4,61	184
4.57-4,59	183
4.54-4,56	182
4.52-4,53	181
4.5-4,51	180
4.47-4,49	179
4.45-4,46	178
4.42-4,44	177
4.4-4,41	176
4.37-4,39	175
4.35-4,36	174
4.32-4,34	173

4-бальна шкала	200-бальна шкала
4.3-4,31	172
4,27-4,29	171
4.24-4,26	170
4.22-4,23	169
4.19-4,21	168
4.17-4,18	167
4.14-4,16	166
4.12-4,13	165
4.09-4,11	164
4.07-4,08	163
4.04-4,06	162
4.02-4,03	161
3.99-4,01	160
3.97-3,98	159
3.94-3,96	158
3.92-3,93	157
3.89-3,91	156
3.87-3,88	155
3.84-3,86	154
3.82-3,83	153
3.79-3,81	152
3.77-3,78	151
3.74-3,76	150
3.72-3,73	149
3.7-3,71	148
3.67-3,69	147
3.65-3,66	146
3.62-3,64	145

4-бальна шкала	200-бальна шкала
3.6-3,61	144
3.57-3,59	143
3.55-3,56	142
3.52-3,54	141
3.5-3,51	140
3.47-3,49	139
3.45-3,46	138
3.42-3,44	137
3.4-3,41	136
3.37-3,39	135
3.35-3,36	134
3.32-3,34	133
3.3-3,31	132
3.27-3,29	131
3.25-3,26	130
3.22-3,24	129
3.2-3,21	128
3.17-3,19	127
3.15-3,16	126
3.12-3,14	125
3.1-3,11	124
3.07-3,09	123
3.05-3,06	122
3.02-3,04	121
3-3,01	120
Менше 3	**Недостатньо**

Залік. Кількість тем практичних навчальних занять не передбачає окремого навчального заняття для приймання заліку.

Результати складання заліку оцінюються за двобальною традиційною шкалою: “зараховано”, “не зараховано”.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 15 годин; 0,5 кредити ЄКТС.

ОСНОВНІ ВИМОГИ З ТЕХНІКИ БЕЗПЕКИ

“Інструкція з безпеки життєдіяльності”

для співробітників та студентів, які працюють і навчаються в університеті (затверджено наказом ректора ХНМУ № 412, 2008 р.)

1. Інструктаж з безпеки життєдіяльності зі студентами проводиться куратором групи перед початком навчального року.
2. Заняття зі студентами та аспірантами проводяться на основі внутрішнього розпорядку університету та розпоряджень ректора.
3. Причинами нещасних випадків дуже часто є порушення студентами установлених правил поведінки та правил внутрішнього розпорядку, тому:

– під час пересування по території університету необхідно бути уважним;
– вивчити розміщення приміщень, шляхи до виходу;
– при зустрічному пересуванні необхідно триматися праворуч;
– не бігати по територією університету;
– не стояти чи ходити під вантажем, що переміщується, а також в місцях, де можуть падати різні предмети;
– під час занять необхідно бути уважним, не відволікатися на сторонні справи і не відвертати увагу інших;

Студентам університету ЗАБОРОНЯЄТЬСЯ:

– вмикати та зупиняти (окрім аварійних випадків) машини і механізми, робота на яких не доручена;
– пробувати на смак та запах хімічні речовини;
– висовуватися чи вилазити крізь віконні рами приміщень;
– на території університету, у навчальних лабораторіях, аудиторіях, санітарно-побутових приміщеннях необхідно дотримуватися чистоти, та вимог особистої гігієни.

ЗМІСТ

Основні вимоги з техніки безпеки

Розділ 1: Загальні питання охорони праці.
Тема 1: Правові та організаційні основи охорони праці.
Розділ 2: Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі.
Тема 2: Гігієнічна характеристика умов праці медичних працівників.
Тема 3: Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік.
Тема 4: Гігієна та охорона праці в медичних закладах.
Тема 10: Основи виробничої безпеки медичних працівників.

Теоретичні питання
Практичні навички та вміння

Список літератури

Тема № 1. Правові та організаційні основи охорони праці

Дата "____" _____ 20__ р.;

ПІБ, курс, група_____

Актуальність та мотиваційна характеристика. Опанування навичок роботи з нормативною та юридичною документацією є необхідним елементом безпеки у професійній діяльності лікаря стоматологічного профілю.

Навчальна мета:
Опанувати навички роботи з Державною системою нормативно-технічних документів (НТД), вивчити структуру нормативних документів з урахуванням юридичної взаємопідпорядкованості Конституції, Законів, Державних стандартів України (ДСТУ), у тому числі Системи стандартів безпеки праці (ССБП), нормативно-правових актів про охорону праці (НПАОП), Державних санітарних норм та правил (ДСанПін), Державних будівельних норм і правил (ДБН), наказів та методичних інструкцій в галузі охорони праці, згідно з відповідним чинним законодавством і нормативно-правовими актами.

У результаті вивчення теми студент повинен:
знати:
1. Структуру системи НТД України.
2. Загальні принципи юридичної взаємопідпорядкованості чотирьох рівнів НТД.
3. Показники будівельних норм та промислового мікроклімату в галузі охорони праці.
уміти:
1. Підібрати відповідний НТД при вирішенні конкретної життєвої ситуації.
2. Оцінити наявність юридичної дії НТД в Україні.
3. Користуватися Держстандартами та іншими нормативними документами при вирішенні поставлених завдань, складати висновки за результатами цих завдань.

Питання для самопідготовки
1. НТД та їх класифікація.
2. Конституція України, її значення у формуванні системи НТД.
3. Причини та ознаки юридичної відповідальності відповідно до діючої системи НТД України.
4. ДСТУ, їх значення в системі НТД України.
5. ДБН, їх значення в системі НТД України.
6. ДСанПіН у системі НТД України.
7. НПАОП у системі НТД України.
8. Накази у системі НТД України.

Завдання (задачі) для самопідготовки
Вдома студент повинен підготувати відповіді на теоретичні питання та дати визначення таким поняттям:

Термін	Визначення
Охорона праці -	
Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП) –	
Нормативно-технічна документація (НТД) -	
Державні будівельні норми (ДБН) –	

Державні санітарні норми і правила (ДСанПіН) –	
Соціальний діалог –	
Трипартизм –	

Аудиторна робота – на занятті студент знайомиться зі структурою та призначенням різних видів нормативно-технічної документації, що діє в Україні.
Вирішити ситуаційне завдання:

Завдання № 1.

На міжнародному рівні проблеми охорони праці вирішують спеціалізовані установи. Назвіть їх.
1)_____
2)_____
3)_____
4)_____

Завдання № 2.

Назвіть основні (загальні) законодавчі акти з питань охорони праці:
1)_____
2)_____
3)_____
4)_____
_____
_____

Завдання № 3.

Назвіть види відповідальності за недотримання законодавства з охорони праці та відповідний нормативний документ, який їх визначає:
_____
_____
1)_____
2)_____
3)_____
4)_____

Завдання № 4.

Назвіть установи, які здійснюють нагляд за дотриманням законодавства з охорони праці:
1)_____
2)_____
3)_____
4)_____

Завдання № 5.

Назвіть, які види інструктажів проводяться на робочому місці, а також зазначте, згідно з яким нормативним документом проводяться інструктажі:
_____
_____
1)_____
2)_____
3)_____
4)_____
5)_____

Початковий та заключний тестовий контроль – тести (відкрита база).

Графологічна структура системи нормативних актів у галузі охорони праці

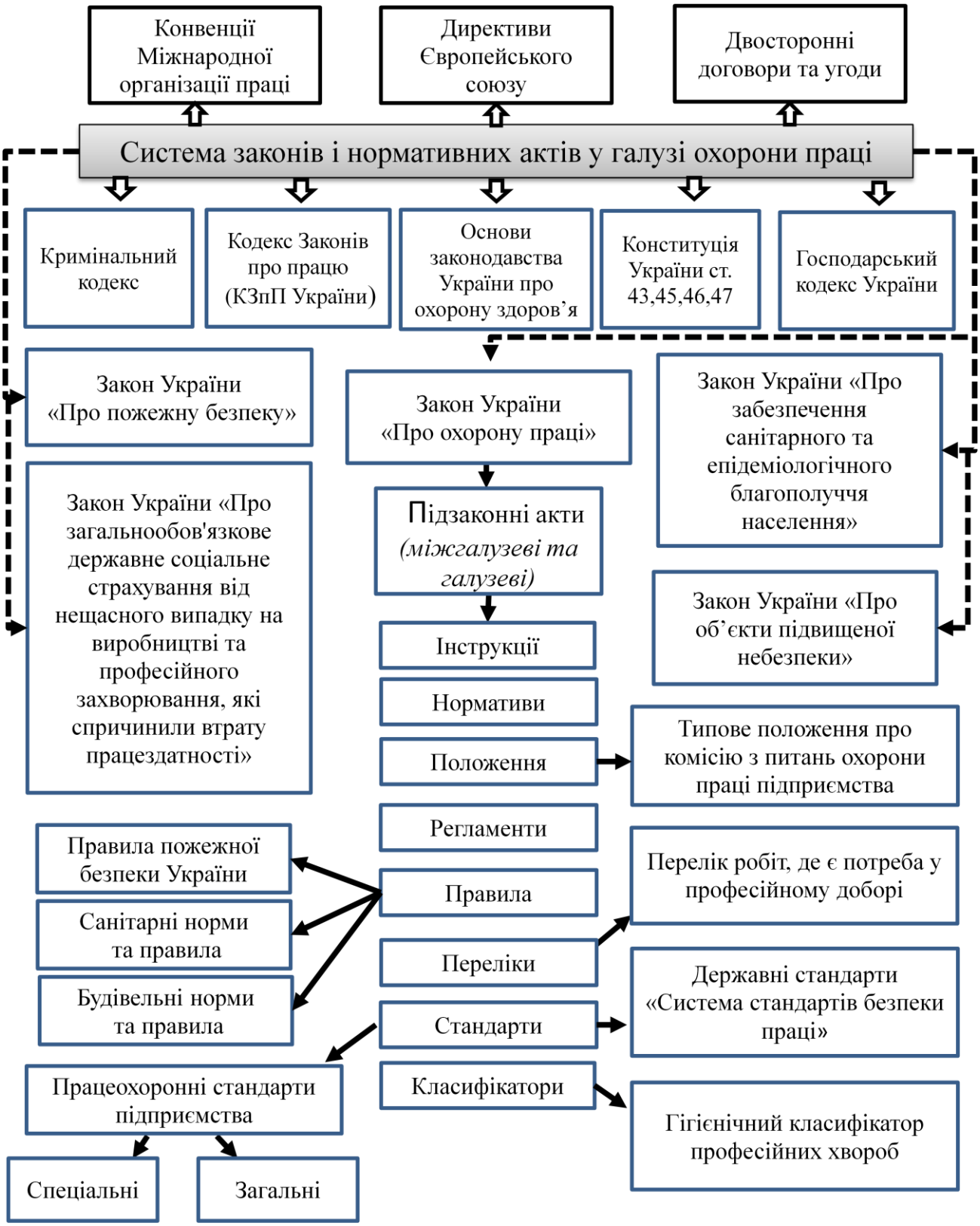

Рекомендована література

Основна:

1. Охорона праці в медичній галузі: Навч.-метод. посібник для мед.ВНЗ IV р.а.- 2-ге вид., випр. Рекомендовано МОН/ Яворовський О.П., Веремей М.І., Зенкіна В.І. та ін.- К., 2017. – 208 с.

2. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. – К.: «Медицина», 2009. – 176 с.
3. Гігієна праці: Підручник / Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України, проф. О.П. Яворовського. – К.: ВСВ "Медицина", 2011. – 904 с.
4. Охорона праці у фармацевтичній галузі: Навчальний посібник / О.В.Жуковіна, О.І.Зайцев, О.І.Жуковін, Г.А.Грецька. - К.: Медицина, 2009. – 432 с.
5. Охорона праці в медицині і фармації/ В.М.Мороз, І.В.Сергета,Н.М.Фещук, М.П.Олійник. – Вінниця: Нова книга, 2005. – 544 с.
6. Закон України «Про охорону праці» від 14.10.92.
7. ДСТУ 2293-99 «Охорона праці. Терміни та визначення основних понять.»

Додаткова:

1. Конституція України від 28 червня1996 р. – К. 1996.
2. Основи Законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. - № 4. - С. 19.
3. Кодекс законів про працю України. Закон № 322-VIII від 10.12.71.
4. Закон України «Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення» від 24 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – С. 217.

Підпис викладача_____

Тема № 2: Гігієнічна характеристика умов праці медичних працівників

Дата "____" _____ 20__ р.;

ПІБ, курс, група_____

Актуальність та мотиваційна характеристика. Праця медичних працівників стоматологічного профілю у сучасних умовах належить до складних, напружених та відповідальних видів діяльності. Окремі професійні групи медичних працівників стоматологічного профілю у своїй повсякденній діяльності мають свої специфічні умови праці, які можуть стати причиною захворюваності, у тому числі й професійної, сприяють виникненню втоми та перевтоми, втрати працездатності. З метою запобігання негативної дії умов праці на здоров'я та працездатність, медичні працівники повинні знати вплив окремих факторів на здоров'я та працездатність та дотримуватися правил безпеки.

Навчальна мета:

Засвоїти класифікацію шкідливих та небезпечних чинників.
1. Ознайомитися з особливостями умов праці та станом здоров'я медичного персоналу в окремих структурних підрозділах лікувально-профілактичних закладів стоматологічного профілю.
2. Ознайомитися з основними методами та критеріями санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників.
3. Вивчити класи умов праці за показниками важкості, напруженості, шкідливості та небезпечності праці.
4. Засвоїти поняття про атестацію робочих місць за умовами праці.

У результаті вивчення теми студент повинен :

знати:

1. Шкідливі та небезпечні виробничі чинники, що супроводжують працю медичних працівників і особливості їх дії на стан здоров'я працівників лікувально-профілактичних закладів стоматологічного профілю.
2. Основні положення наказу МОЗ України від 08.04.2014 № 248 «Про затвердження гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».
3. Засоби індивідуального захисту персоналу медичних закладів стоматологічного профілю.

уміти:

1. Застосовувати вимоги законодавчих та нормативних документів для впровадження методів і засобів охорони праці працівників у медичній галузі.

2. Виявляти шкідливі та небезпечні чинники на робочому місці медпрацівників стоматологічного профілю та давати їм гігієнічну оцінку.

Питання для самопідготовки

1. Ознайомитися з законодавчими й нормативними документами з охорони праці медичних працівників стоматологічного профілю.
2. Вивчити наказ МОЗ України від 08.04.2014 № 248 «Про затвердження гігієнічної класифікації праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу».

Завдання (задачі) для самопідготовки

Вдома студент повинен підготувати відповіді на теоретичні питання:

1. Виробниче середовище. Класифікація шкідливих та небезпечних чинників.
2. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я персоналу медичних закладів стоматологічного профілю.
3. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість і небезпечність праці.
4. Мета, основні завдання та зміст атестації робочих місць за умовами праці.
5. Заходи з профілактики професійних і професійно обумовлених захворювань медичних працівників стоматологічного профілю.

дати визначення таким поняттям:

Термін	Визначення
Атестація робочого місця –	
Професійне захворювання –	
Засоби індивідуального захисту –	

Аудиторна робота – вирішіть ситуаційне завдання та занесіть до протоколу.

Ситуаційне завдання.

Дати комплексну гігієнічну оцінку умов праці медичного працівника відповідно до карти умов праці, отриманої під час атестації робочого місця.

Під час хронометражних досліджень робочого дня лікаря-стоматолога щелепно-лицевого відділення багатопрофільної лікарні в холодний період року виявлено, що робочий день складається з двох основних видів діяльності, а саме: з роботи в операційній та огляду хворих. Оперативна робота триває 65-75 % офіційного робочого часу. Під час проведення оперативних втручань робоча поза вимушена, стоячи, перебування в нахиленому положенні до 30^0С протягом 63% часу зміни. Нахили корпусу понад 30^0С 117 разів за зміну. Руки винесені вперед і перебувають у навісному положенні (без опори). Тривалість зосередження складає 85% часу зміни. Перерви на відпочинок і приймання їжі часто відсутні, робота в нічну зміну – 3 рази на місяць. Нічне чергування відбувається відразу після денного робочого дня. Після нічного чергування лікар залишається у відділенні для продовження роботи. Температура повітря в операційній становить 26^0 С, швидкість руху повітря 0,2 м/с, відносна вологість склала 64%. Категорія зорових робіт за ДБН В.2.5-28-2006 Природне та штучне освітлення - високоточна.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Завдання № 1.

Назвіть всі параметри мікроклімату:

1)_____

2)_____

3)_____

4)_____

Завдання № 2.

Назвіть, які вимоги висувають до раціонального освітлення та який нормативний документ їх визначає.

_____

_____

_____

_____

_____

Завдання № 3.

Назвіть види випромінювань, з якими можуть стикатися при виконанні своїх професійних обов'язків лікарі:

Спеціальність	**Вид випромінювання**	**Ограни та системи**
Стоматолог - хірург		
Стоматолог - терапевт		
Стоматолог - ортопед		
Стоматолог - ортодонт		
Стоматолог - імплантолог		
Дитячий стоматолог		

Завдання № 3.

Назвіть види засобів захисту медичних працівників стоматологічного профілю, дайте повну характеристику.

1)_____

_____

_____

2)_____

_____

_____

Завдання № 4.

Якщо одна речовина має декілька специфічних ефектів (канцерогенний, алергенний, фіброгенний, гостроспрямований механізм дії тощо), за яким принципом проводиться гігієнічне оцінювання умов праці (визначається ступінь та клас шкідливості)? Назвіть нормативний документ.

_____

_____

_____

_____

_____

_____

_____

Початковий та заключний тестовий контроль – тести (відкрита база).

Рекомендована література
Основна:
1. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського.- К.: ВСВ "Медицина", 2011.- 904 с.
2. Охорона праці в медичній галузі: Навч.-метод.посібник для мед.ВНЗ IV р.а.- 2-ге вид., випр..Рекомендовано МОН/ Яворовський О.П., Веремей М.І., Зенкіна В.І. та ін.- К., 2017. – 208 с.
3. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. – К.: «Медицина», 2009. – 176 с.
4. Тарасюк В. С. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник / В. С. Тарасюк, Г. Б. Кучанська, - 2-е вид., переробл. та допов. – К, 2013. – С.126-231.
5. "Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014.

Додаткова:
1. Постанова Кабінету Міністрів України №442 від 01.08.92 «Про порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці».
2. Закон України "Про охорону праці"
34. ДСТУ – OHSAS18001-2006 "Системи управління безпекою та гігієною праці. Вимоги".

Підпис викладача_____

Тема № 3. Нещасні випадки та аварії в ЛПЗ, їх розслідування та облік

Дата "____" _____ 20__ р.;

ПІБ, курс, група_____

Актуальність та мотиваційна характеристика. Інтенсивний розвиток науки та техніки, здобутки яких використовують у медичній практиці, призводять до постійного ризику для працівників і пов'язані з гострими професійними захворюваннями, отруєннями, опіками, ураженнями електричним струмом, ушкодженнями внаслідок аварій, пожеж, контактом з інфікованою кров'ю, мокротою та ін. Майбутній лікар повинен вміти оцінювати та коригувати власні умови праці, а у нещасних випадках й аваріях надавати першу медичну допомогу постраждалим та інформувати про них керівників підрозділів.

Навчальна мета
1. Формування у майбутніх фахівців знань, умінь і компетенції у розслідуванні нещасних випадків та аварій в медичних закладах та організації заходів з профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань.
2. Ознайомлення з основними положеннями Закону України № 36 від 01.07.93 р. та змінами, внесеними згідно з Законом від 16.10.2012 р. «Про колективні договори і угоди».

У результаті вивчення теми студент повинен:

знати:
1. Перелік основних нещасних випадків та аварій, що можуть виникати в лікувально-профілактичних закладах стоматологічного профілю, порядок їх розслідування та облік.
2. Зразки документів, що необхідно заповнити під час розслідування нещасних випадків, професійних захворювань і аварій в ЛПЗ (Акт про нещасний випадок на виробництві за формою Ф-Н-1, Екстрене повідомлення про звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві, Акт розслідування нещасного випадку (аварії), що стався (сталася) за Ф-Н-5; Повідомлення про наслідки нещасного випадку, пов'язаного з виробництвом, Повідомлення про професійне захворювання(отруєння), форма П-3, Акт розслідування професійного захворювання (отруєння), форма П-4).
уміти:

1. Проводити розслідування нещасних випадків та аварій, користуватися відповідною нормативною та інструктивною документацією.
2. Рекомендувати та впроваджувати профілактичні заходи щодо нещасних випадків та аварій, захворювань і отруєнь, оцінювати їх ефективність.
3. Правильно оформляти необхідні документи про розслідування нещасних випадків, професійних захворювань та отруєнь.

Питання для самопідготовки
1. Заходи з профілактики нещасних випадків професійних захворювань, нещасних випадків, травматизму серед медичних працівників стоматологічного профілю.
2. Колективний та трудовий договір як відображення законодавства з охорони праці.
3. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань.
4. Вимоги до засобів індивідуального захисту та робочого одягу медичних працівників стоматологічного профілю.
5. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання й процесів в ЛПЗ. Безпека під час експлуатації обладнання під тиском і кріогенної техніки.
6. Електробезпека. Умови, за яких можливе ураження людини електрострумом.
7. Пожежна профілактика при проектуванні та експлуатації ЛПЗ та медичного обладнання.

Завдання (задачі) для самопідготовки

Вдома студент повинен підготувати відповіді на теоретичні питання та дати визначення наступним поняттям:

Термін	**Визначення**
Аварія –	
Катастрофа –	
Критичні об’єкти (системи) –	
Нещасний випадок, пов'язаний з виробництвом –	
Нещасний випадок, не пов'язаний з виробництвом –	
Хронічне професійне захворювання	

Аудиторна робота – вирішіть ситуаційне завдання і занесіть до протоколу.

Перелік обставин нещасних випадків

Нещасні випадки виробничого характеру (Форма Н-1, Н-5)

- Виконання потерпілим трудових обов'язків за режимом роботи підприємства, у тому числі у відрядженні.
- Перебування на робочому місці, на території підприємства, або в іншому місці для виконанням потерпілим трудових обов'язків чи завдань роботодавця.
- Підготовка до роботи, під час перерви для відпочинку, приведення в порядок після закінчення роботи знарядь виробництва, засобів захисту, одягу, а також здійснення заходів щодо особистої гігієни.
- Виконання завдань відповідно до розпорядження роботодавця в неробочий час, під час відпустки, у вихідні, святкові та неробочі дні;
- Проїзд на роботу чи з роботи на транспортному засобі, що належить підприємству.
- Використання власного транспортного засобу в інтересах підприємства з дозволу або за письмовим дорученням роботодавця.
- Ліквідація наслідків аварії, надзвичайної ситуації техногенного або природного характеру на виробничих об'єктах і транспортних засобах, що використовуються підприємством;
- Прямування потерпілого до місця чи з місця відрядження згідно з установленим завданням, у тому числі на транспортному засобі будь-якого виду та форми власності
- Заподіяння тілесних ушкоджень внаслідок погіршення стану здоров'я або іншою особою, вбивство потерпілого під час виконання чи у зв'язку з виконанням ним трудових (посадових) обов'язків або дій в інтересах підприємства.

Нещасні випадки невиробничого характеру (Форма Н-5, НТ)

- Перебування за місцем постійного проживання на території польових і вахтових селищ.
- Використання в особистих цілях без відома роботодавця транспортних засобів, устаткування, інструментів, матеріалів тощо, які належать або використовуються підприємством (крім випадків, що сталися внаслідок їх несправності, що підтверджено відповідними висновками)
- Алкогольне, токсичне чи наркотичне сп'яніння, не зумовлене виробничим процесом, що стало основною причиною нещасного випадку за відсутності технічних та організаційних причин його настання, що підтверджено відповідним медичним висновком
- Скоєння злочину, що встановлено обвинувальним вироком суду або відповідною постановою слідчих органів
- Природна смерть, смерть від загального захворювання або самогубство (крім оголошення потерпілого померлим унаслідок його зникнення, пов'язаного з нещасним випадком під час виконання ним трудових обов'язків), що підтверджено висновками судово-медичної експертизи та/або слідчих органів

Розслідування та облік нещасних випадків

У разі настання нещасного випадку **безпосередній керівник робіт зобов'язаний**:
- терміново організувати надання першої невідкладної допомоги потерпілому;
- забезпечити у разі потреби його доставку до лікувально-профілактичного закладу;
- негайно повідомити роботодавця про те, що сталося;
- зберегти до прибуття комісії обстановку на робочому місці (машини, механізми, обладнання, устаткування) у такому стані, у якому вона була на момент настання нещасного випадку.

Лікувально-профілактичний заклад повинен :

передати протягом доби екстрене повідомлення про звернення потерпілого з посиланням на нещасний випадок на виробництві за формою (додаток 1 до Порядку № 1232)

- На підприємство де працює потерпілий
- Фонду соціального страхування від нещасних випадків
- Держпраці за місцем настання нещасного випадку

провести дослідження про наявність в організмі потерпілого алкоголю (наркотичних засобів чи отруйних речовин), визначити ступінь його сп'яніння і скласти протокол.

Роботодавець протягом однієї доби зобов'язаний:

Передати повідомлення про нещасний випадок

- Фондові за місцем знаходження підприємства
- Держпраці
- Керівникові первинної організації профспілки
- Керівникові підприємства де працює потерпілий
- Органові державного пожежного нагляду

Утворити комісію та організувати проведення розслідування.

Склад комісії:
- Голова: спеціаліст служби охорони праці;
- Представник Фонду
- Представник первинної профспілки
- Представник підприємства
- *Представник Держпраці*

Протягом 3 діб проводиться розслідування та складається акт за формою Н-1 або Н-5 (5 примірників)

- Керівникові (спеціалістові) служби охорони праці
- Потерпілому або уповноваженій ним особі
- Фондові за місцезнаходженням підприємства
- Територіальному органові Держпраці
- Первинній організації профспілки

Ситуаційне завдання № 1.

Обласна лікарня за заявкою взяла в своє розпорядження машину швидкої допомоги. При перевезенні хворих трапилася дорожньо-транспортна пригода, у результаті якої постраждав лише лікар обласної лікарні. Чи вважається це нещасним випадком на виробництві? Яка організація зобов'язана розслідувати цей випадок? За якою формою складається акт розслідування цього випадку?

_____
_____
_____
_____
_____

Ситуаційне завдання № 2.

До травматологічного відділення комунального закладу охорони здоров'я «Харківська міська клінічна лікарня № 26» (гол. лікар Терещенко О.Т.) звернулась лікар-стоматолог Поліщук Ірина Іванівна, 27.04.1985р. народження, що мешкає за адресою: м. Харків, вул.23 Серпня, б.15,кв.7. Пацієнтка скаржиться на біль та припухлість в колінному суглобі правої ноги, які з'явилися 15.11.2017 р. після падіння на сходах у терапевтичному відділенні КЗОЗ «Харківська міська стоматологічна поліклініка №1», що розташована в м. Харкові, вул. Пушкінська, 11/13, де вона працює. Попередній діагноз: пошкодження меніска правого колінного суглоба. Складіть екстрене повідомлення за формою. У який термін та на чию адресу необхідно направити екстрене повідомлення?

_____
_____
_____
_____
_____

Завдання № 1.

У разі, коли нещасний випадок визначений комісією таким, що пов'язаний з виробництвом, складають акти за такою формою та у такій кількості:

_____
_____

Завдання № 2.

У який період часу та хто створює комісію з розслідування нещасного випадку, що стався з працівником медичної установи? Назвіть нормативний документ.

_____
_____
_____

Завдання № 3.

Упродовж якого терміну комісія з розслідування нещасного випадку проводить розслідування та упродовж якого терміну проводиться спеціальне розслідування нещасних випадків?

_____
_____

Завдання № 4.

Назвіть склад комісії зі спеціального розслідування нещасного випадку.

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Додаток 1
до Порядку

_____
(найменування лікувально-
_____
профілактичного закладу,
_____
ініціали та прізвище керівника)

ЕКСТРЕНЕ ПОВІДОМЛЕННЯ
про звернення потерпілого щодо настання
нещасного випадку на виробництві

1. Прізвище, ім’я та по батькові потерпілого _____
_____
2. Вік (повних років) _____

3. Місце проживання
_____
_____
4. Назва і місцезнаходження підприємства, де працює потерпілий
_____
_____
5. Попередній діагноз _____
6. Дата: травмування (захворювання, отруєння) ____ _____ 20__ р.
встановлення діагнозу _____ _____ 20__ р.
госпіталізації _____ _____ 20__ р.
7. Місце госпіталізації _____
(найменування лікувально-профілактичного закладу)
_____
8. Небезпечний, шкідливий виробничий фактор, який спричинив травмування (захворювання, отруєння)
_____
_____
9. Дата і час передачі первинної інформації ___ _____ 20__ р. _____ год. ____ хв.

_____	_____	_____
(посада особи, яка надіслала повідомлення)	(підпис)	(ініціали та прізвище)
_____	_____	_____
(посада особи, яка одержала повідомлення)	(підпис)	(ініціали та прізвище)

Початковий та заключний тестовий контроль – тести (відкрита база).

Рекомендована література
Основна:
1. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. – К.: «Медицина», 2009. – 176 с.
2. "Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014.

Додаткова:
1. Закон України "Про охорону праці".
2. Постанова Кабінету Міністрів України №1232 від 30.11.11 «Деякі питання розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві»
3. Постанова Кабінету Міністрів України №270 від 22.03.2001 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру»
4. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 08.11.11 «Про затвердження Переліку професійних захворювань».
5. Закон України "Про пожежну безпеку".
6. ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ "Пожарная безопасность. Общие требования"
7. ГОСТ 12.1.030-81 ССБТ "Электробезопасность. Защитное заземление, зануление".

Підпис викладача_____

Тема № 4. Гігієна та охорона праці в медичних закладах

Дата "____" _____ 20__ р.;

ПІБ, курс, група_____

Актуальність та мотиваційна характеристика. Гігієна та охорона праці в стоматологічних медичних закладах пов'язані з тим, що на медичний персонал впливають фізичні, хімічні, біологічні, соціальні та архітектурно-планувальні чинники, що є причиною професійних та професійно обумовлених захворювань медперсоналу, у тому числі інфекційного характеру.

Навчальна мета
1. Закріпити знання студентів про гігієнічні вимоги до розташування, планування та санітарно-протиепідемічного режиму лікувально-профілактичних закладів стоматологічного профілю на підставі вивчення нормативних документів.
2. Ознайомитися з основними шкідливими факторами виробничого середовища та професійними ушкодженнями й захворюваннями медичних працівників стоматологічного профілю, вимогами безпеки під час їх роботи.
3. Ознайомитися з впливом виробничих шкідливих факторів на організм працюючих лікарів-стоматологів, їх законодавчими, організаційними, профілактичними, епідемічними та технічними заходами охорони праці та профілактики профзахворювань.

У результаті вивчення теми студент повинен:
знати:
1. Гігієнічні вимоги до планування, режиму експлуатації, санітарно-гігієнічного та протиепідемічного режиму лікувально-профілактичних закладів стоматологічного профілю.
2. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.
3. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психологічного навантаження медичних працівників стоматологічного профілю.
4. Наукова організація праці в стоматологічних установах.

уміти:
1. Визначати й оцінювати за будівельними кресленнями ситуаційного та генерального планів розміщення та

зонування території лікувально-профілактичних закладів, що проектуються з урахуванням об'єктів, розташованих навколо земельної ділянки та «рози вітрів».
2. Визначати й оцінювати за планами та розрізами будівель відповідність до гігієнічних нормативів площі, кубатури, санітарного благоустрою лікарняних приміщень.
3. Визначати основні фактори виробничого середовища та трудового процесу, які можуть несприятливо впливати на працівників, виявляти та оцінювати ознаки його впливу на організм.
4. Обґрунтовувати та впроваджувати оздоровчі санітарно-гігієнічні та санітарно-протиепідемічні заходи щодо безпечних умов праці.

Питання для самопідготовки
1. Гігієнічне значення внутрішнього планування будівель стоматологічних медичних закладів для забезпечення гігієни та охорони праці.
2. Особиста гігієна хворих та медичного персоналу в системі охорони здоров'я та забезпечення сприятливих умов праці й профілактики внутрішньолікарняних інфекцій та профзахворювань.
3. Фізичні виробничі шкідливості, їх класифікація, значущість у професійній патології.
4. Хімічні виробничі шкідливості, їх класифікація, значущість у професійній патології.
5. Біологічні виробничі шкідливості, їх класифікація, значущість у професійній патології.
6. Психофізіологічні виробничі шкідливості, їх класифікація, значущість у професійній патології.
7. Методи й засоби профілактики професійної патології та охорони праці на виробництві.

Завдання (задачі) для самопідготовки
Вдома студент повинен підготувати відповіді на теоретичні питання та дати визначення таким поняттям:

Термін	**Визначення**
Генеральний план проекту –	
«Роза вітрів» –	
Мікроклімат –	
Кабінет психологічного розвантаження –	
Наукова організація праці –	
Індивідуальні засоби захисту –	

Аудиторна робота – вирішіть ситуаційні завдання та занесіть до протоколу.

Оптимальні величини мікроклімату на робочих місцях виробничих приміщень (ДСН мікроклімату виробничих приміщень 3.3.6.042-99)

Період року	Категорія робіт за рівнем енерговитрат, Вт	Температура повітря, ^{0} С	Відносна вологість повітря,%	Швидкість руху повітря, м/с
Холодний період року	Легка Іа (до 139)	22-24	60-40	0,1
	Легка Іб (140-174)	21-23	60-40	0,1
	Середньої важкості ІІа (175-232)	19-21	60-40	0,2
	Середньої важкості ІІб (233-290)	17-19	60-40	0,2
	Важка ІІІ (більше 290)	16-18	60-40	0,3
Теплий період року	Легка Іа (до 139)	23-25	60-40	0,1
	Легка Іб (140-174)	22-24	60-40	0,2
	Середньої важкості ІІа (175-232)	21-23	60-40	0,3
	Середньої важкості ІІб (233-290)	20-22	60-40	0,3
	Важка ІІІ (більше 290)	18-20	60-40	0,4

Ситуаційне завдання № 1.

Під час визначення параметрів мікроклімату в _____ період року в кабінеті лікаря-стоматолога_____ виявлено, що температура повітря становить _____ ˚С, відносна вологість повітря _____%, швидкість руху повітря _____м/с. У відібраній пробі повітря вміст _____ перевищує гранично допустиму концентрацію у _____разів та виявлені патогенні мікроорганізми (збудники інших інфекційних захворювань). Також визначений вплив фізичних факторів, а саме: рівень шуму_____дБа, рівень ультразвуку_____дБ, рівень вібрації_____дБ, рівень_____випромінювання_____, коефіцієнт природного освітлення (КПО) становив_____%. При гігієнічному оцінюванні умов праці лікаря-стоматолога за важкістю та напруженості трудового процесу було виявлено:

_____
_____
_____
_____

Дайте оцінку умов праці, у відповідності до висновку розробіть заходи профілактики шкідливого впливу визначених чинників.

Фактори виробничого середовища та трудового процесу	Класи умов праці						
	оптимальний	допустимий	шкідливий				небезпечний
	1.	2.	3.1	3.2	3.3	3.4	4.
Хімічні							
Біологічні							
Фізичні:							
Шум							
Вібрація							
Інфразвук							
Ультразвук							
Неіонізуючі випромінювання							
Іонізуюче випромінювання							
Мікроклімат							
Атмосферний тиск							
Освітленість							
Іонізація повітря							
Важкість праці							
Напруженість праці							
Загальна оцінка умов праці							

Ситуаційне завдання № 2.

В цілодобову стоматологічну клініку звернулась жінка з симптомами гострого респіраторного захворювання, скаргами на гострий біль у верхній щелепі та припухлість обличчя. Які дії щодо цієї пацієнтки необхідно здійснити? Правила роботи персоналу стоматологічної клініки щодо цієї пацієнтки.

_____
_____
_____
_____
_____

Завдання № 1.

Назвіть граничні норми піднімання та переміщення важких речей жінками з зазначенням нормативного документу.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Завдання № 2.

За ступенем небезпеки лазери поділяють на 4 класи, назвіть їх та дайте характеристику кожному.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Початковий та заключний тестовий контроль – тести (відкрита база).

Рекомендована література

Основна:

1. Охорона праці в медичній галузі: Навч.-метод.посібник для мед.ВНЗ IV р.а.- 2-ге вид., випр..Рекомендовано МОН/ Яворовський О.П., Веремей М.І., Зенкіна В.І. та ін.- К., 2017. – 208 с.
2. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології. Підручник / Даценко І.І., Габович Р.Д. – К.: Здоров'я, 2004. – С. 493 – 511.
3. Комунальна гігієна / Гончарук Є.Г., Бардов В.Г., Гаркавий С.І., Яворовський О.П. – К.: Здоров'я, 2003. – С. 615 – 657.
4. Гігієна праці: Підручник / Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського. – К.: ВСВ "Медицина", 2011. – 904 с.
5. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. – К.: «Медицина», 2009. – 176 с.
6. Тарасюк В. С. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник / В. С. Тарасюк, Г. Б. Кучанська, - 2-е вид., переробл. та допов. – К, 2013. – С.126-231.
7."Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014.

Додаткова:

1. Конституція України від 28 червня1996 р. – К. 1996.
2. Основи Законодавства України про охорону здоров'я від 19 листопада 1992 року // Відомості Верховної Ради України. – 1993. – № 4. – С. 19.
3. Закон України "Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя" від 24 лютого 1994 року // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 27. – С. 217.
4. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб», від 6 квітня 2000 року // Голос України. – 2000. – 16 травня.
5. ГОСТ ССБТ 12.1.005-88. «Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны».
6. ДСН 3.3.6.042-99 Державні санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень.
7. ДСН 3.3.6.037-99 Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку.
8. ДСН 3.3.6.039-99 Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації.
9. ДБН В 2.2-10-01 "Проектування закладів охорони здоров'я".
10. ДБН В.2.5 – 28 – 2006 «Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне та штучне освітлення».

Підпис викладача_____

Тема № 5. Основи виробничої безпеки медичних працівників

Дата "____" _____ 20__ р.;

ПІБ, курс, група_____

Актуальність та мотиваційна характеристика. Виробнича безпека медичних працівників є запорукою збереження здоров'я лікаря та пацієнта, необхідною умовою профілактики нещасних випадків, аварій і травматизму.

Навчальна мета

1. Сформувати знання студентів щодо вимог безпеки технологічного обладнання та технологічних процесів ЛП стоматологічного профілю.
2. Ознайомитися з поняттям електробезпеки та вимогами безпеки експлуатації електричного обладнання в ЛПЗ стоматологічного профілю.
3. Вивчити основи пожежної безпеки, основні засоби та заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту.

У результаті вивчення теми студент повинен :

знати:

1. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання.
2. Знати вимоги електробезпеки та експлуатації електричного обладнання.
3. Загальні вимоги пожежної безпеки щодо об'єктів захисту різноманітного призначення на різних стадіях технологічного циклу.
4. Знати діючі НТД, пов'язані з вимогами пожежної безпеки, електробезпеки та експлуатації електричного обладнання об'єктів різноманітного призначення.

уміти:

1. Визначати основні фактори виробничого середовища та трудового процесу, які можуть несприятливо впливати на працівників, виявляти та оцінювати ознаки його впливу на організм.
2. Обґрунтовувати та впроваджувати оздоровчі санітарно-гігієнічні заходи щодо безпечних умов праці.

Питання для самопідготовки

1. Електробезпека. Класифікація приміщення за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисті засоби і заходи.
2. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні та експлуатації ЛПЗ і медичного обладнання.
3. Показники вибухонебезпечних та пожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
4. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об'єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.

5. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об'єктах. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЛПЗ.
6. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для студентів та працівників медичних установ.
7. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.

Завдання (задачі) для самопідготовки

Вдома студент повинен підготувати відповіді на теоретичні питання та дати визначення таким поняттям:

Термін	**Визначення**
Система пожежної безпеки –	
Електробезпека –	
Травматизм –	

Аудиторна робота – вирішіть ситуаційне завдання і занесіть до протоколу.

Класи пожежі відповідно до ГОСТ 27221-87 «Пожарная техника. Классификация пожаров»

Позначення класу пожежі	Характеристика класу	Позначення підкласу	Характеристика підкласу
A	Горіння твердих речовин	A1	Горіння твердих речовин, що супроводжується тлінням (деревина, папір, солома, вугілля, текстильні вироби)
		A2	Горіння твердих речовин, що не супроводжується тлінням (пластмаси)
B	Горіння рідких речовин	B1	Горіння рідких речовин, що не розчиняються у воді (бензин, ефір, нафтове паливо), а також зріджених твердих речовин (парафін).
		B2	Горіння рідких речовин, що розчиняються у воді (спирти, метанол, гліцерин)
C	Горіння газоподібних речовин (побутовий газ, водень, пропан)		
D	Горіння газоподібних речовин (побутовий газ, водень, пропан) Горіння металів	D1	Горіння легких металів, за винятком лужних (алюміній, магній, та інші сплави)
		D2	Горіння лужних та інших подібних металів (натрій, калій)

		D3	Горіння металомістких сполук (металоорганічні сполуки, гідриди металів)

Ситуаційне завдання № 1.

У палаті з невизначеної причини виникла пожежа: загорілися штори, постільні речі, одяг на пацієнтові з даної палати. Як треба діяти черговому медичному персоналу?

_____
_____
_____
_____
_____

Ситуаційне завдання № 2.

Які дії лікаря-стоматолога при ураженні електричним струмом медичної сестри?

_____
_____
_____

Ситуаційне завдання № 3.

У приміщенні стоматологічної клініки в одному з кабінетів внаслідок короткого замкнення електроструму виникла пожежа. У цей час у 8 кабінетах та вітальні перебувало 12 пацієнтів та 12 співробітників. Поліклініка розміщена на першому поверсі житлового будинку. Першим на пожежу звернув увагу лікар - стоматолог. Які основні заходи повинен здійснити лікар-стоматолог, а в подальшому головний лікар клініки в даному випадку?

_____
_____
_____
_____
_____
_____

Завдання № 1.

Успішне гасіння пожеж пов'язане з правильним вибором типу й виду вогнегасника. Назвіть класифікацію вогнегасників за принципом дії пристрою, а також назвіть у яких випадках застосовується кожний вид вогнегасника.

1)_____
_____
2)_____
_____
3)_____
_____
4)_____
_____
5)_____
_____
6)_____
_____

Завдання № 2.

Залежно від виду ураження електричні удари поділяються на чотири групи (ступеня):

1)_____
2)_____
3)_____
4)_____

Завдання № 3.

Виробничі приміщення за ступенем небезпеки ураження людей електричним струмом відповідно до правил улаштування електроустановок (ПУЕ) поділяють на три категорії, назвіть та дайте характеристику кожній категорії.

_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____
_____

Початковий та заключний тестовий контроль – тести (відкрита база).

Рекомендована література

Основна:

1. Гігієна праці: Підручник / Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2011. – 904 с.
2. Гігієна та охорона праці медичних працівників. Навчальний посібник / За ред. В.Ф. Москаленка, О.П. Яворовського. – К.: «Медицина», 2009. – 176 с.
3. Тарасюк В. С. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник / В. С. Тарасюк, Г. Б. Кучанська, - 2-е вид., переробл. та допов. – К, 2013. – С.126-231.
4. Охорона праці в медичній галузі: Навч.-метод.посібник для мед.ВНЗ IV р.а.- 2-ге вид., випр..Рекомендовано МОН/ Яворовський О.П., Веремей М.І., Зенкіна В.І. та ін.- К., 2017. – 208 с.
5. ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ “Пожарная безопасность. Общие требования”.
6. ГОСТ 12.1.030-81 ССБТ “Электробезопасность. Защитное заземление, зануление”.

Додаткова:

1. Закон України “Про страхові тарифи на загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”.
2. Основи законодавства України про охорону здоров’я.
3. Закон України “Про пожежну безпеку”.
4. Закон України “Про об’єкти підвищеної небезпеки”.
5. Постанова Кабінету Міністрів України “Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” № 1232 від 30 листопада 2011 року.
6. Наказ МОЗ України № 268 від 30.09.94 “Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України”.
7. Наказ Держнаглядохоронпраці України № 15 від 26.01.05 “Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці”.
8. Наказ Держнаглядохоронпраці України № 15 від 26.01.05 “Перелік робіт з підвищеною небезпекою”.
9. ДБН В 2.2-10-01 “Проектування закладів охорони здоров’я”.
10. ГОСТ 12.1.010-76 ССБТ “Взрывоопасность. Общие требования”.
11. ГОСТ 12.1.044-89 ССБТ “Пожаровзрывоопасность веществ и материалов”.

Підпис викладача_____

Перелік питань для підсумкового контролю з дисципліни
“Охорона праці в галузі”

Теоретичні питання

Розділ 1. Загальні питання охорони праці.

1. Основні терміни та визначення в галузі охорони праці: охорона праці, умови праці, шкідливий виробничий фактор, небезпечний виробничий фактор, безпечні умови праці, робоче місце, техніка безпеки тощо.
2. Суб’єкти і об’єкти охорони праці.
3. Сучасний стан охорони праці в Україні та за кордоном.
4. Загальні питання охорони праці в медицині.
5. Правові основи охорони праці (Конституція України, Кодекс законів про працю, Закон України «Про охорону праці» тощо).
6. Нормативно-правові акти з охорони праці (НПАОП): визначення, основні вимоги та ознаки. Структура НПАОП. Реєстр НПАОП.
7. Національні стандарти України з охорони праці. Система стандартів безпеки праці (ССБП). Санітарні, будівельні норми, інші загальнодержавні документи з охорони праці.
8. Акти з охорони праці, що діють в організації, їх склад і структура. Інструкції з охорони праці. Розробка та затвердження актів з охорони праці, що діють в організації.
9. Відповідальність посадових осіб і працівників за порушення законодавства про охорону праці.
10. Соціальне партнерство як принцип законодавчого та нормативно-правового забезпечення охорони праці. Соціальний діалог в Європейському Союзі.
11. Міжнародні норми соціальної відповідальності. Стандарт SA 8000 «Соціальна відповідальність». Міжнародний стандарт ISO 26000 «Настанова по соціальній відповідальності».
12. Законодавча основа Євросоюзу з питань охорони праці. Директиви ЄС з охорони праці. Рамкова директива 89/391/ЄС «Про введення заходів, що сприяють поліпшенню безпеки та гігієни праці працівників».
13. Елементи системи управління охороною праці, міжнародний стандарт OHSAS 18001:2007.
14. Трудові норми Міжнародної організації праці. Конвенції та Рекомендації МОП. Основні Конвенції МОП в галузі охорони праці.
15. Міжнародне співробітництво в галузі охорони праці. Основні напрямки співробітництва. Організація об’єднаних націй. Всесвітня організація охорони здоров’я. Міжнародна агенція з атомної енергії. Міжнародна організація праці. Європейський Союз. Співдружність незалежних держав.
16. Державне управління охороною праці, державний нагляд і громадський контроль за охороною праці в Україні.Органи державного нагляду за охороною праці, їх основні повноваження і права. Громадський контроль за дотриманням законодавства про охорону праці.

Розділ 2. Спеціальні питання охорони праці в медичній галузі.

17. Галузеві програми поліпшення стану безпеки, гігієни праці та виробничого середовища. Положення про організацію системи управління охороною праці в галузі. Наказ МОЗ №268 від 30.09.94.
18. Структура, основні функції і завдання управління охороною праці в медичних установах. Основні завдання, функції служби охорони праці. Права і обов’язки працівників служби охорони праці.
19. Громадський контроль за станом охорони праці в медичних установах. Уповноважені найманими працівниками особи з питань охорони праці, їх обов'язки і права.
20. Комісія з питань охорони праці в медичних установах. Основні завдання та права комісії.
21. Кабінети промислової безпеки та охорони праці, основні завдання та напрямки роботи кабінетів.
22. Планування заходів з охорони праці. Види планування та контролю стану охорони праці. Виявлення, оцінка та зменшення ризиків небезпечних подій. Облік і аналіз показників охорони праці. Плани локалізації і ліквідації аварійних ситуацій й аварій. Стимулювання охорони праці.
23. Принципи організації та види навчання з питань охорони праці. Навчання з питань охорони праці посадових осіб.
24. Інструктажі з питань охорони праці. Види інструктажів. Порядок проведення інструктажів для працівників. Інструктажі з питань охорони праці для студентів та працівників медичних установ.
25. Виробниче середовище. Класифікація шкідливих та небезпечних виробничих чинників.
26. Гігієнічні особливості умов праці та стану здоров'я лікарів стоматологічного профілю.
27. Основні методи та критерії санітарно-гігієнічного оцінювання умов праці медичних працівників. Поняття про важкість, напруженість, шкідливість та небезпечність праці.
28. Атестація робочих місць за умовами праці. Мета, основні завдання та зміст атестації. Організація робіт та порядок проведення атестації робочих місць. Карта умов праці.
29. Розслідування та облік нещасних випадків на виробництві. Розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру.

30. Травматизм, гострі та хронічні професійні захворювання і отруєння в медичній галузі.
31. Заходи профілактики нещасних випадків, травматизму та професійних захворювань медичних працівників.
32. Колективний та трудовий договори як відображення законодавства з охорони праці. Закон України “Про колективні договори та угоди” та його зміст. Наказ Міністерства праці та соціальної політики України “Про затвердження форми трудового договору між працівниками і фізичною особою”. Укладання трудової угоди за специфікою видів робіт та особливостями функціональних обов’язків. Регулювання питань охорони праці у колективному договорі. Прийняття на роботу за контрактом.
33. Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві та професійних захворювань. Закон України “Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності”. Відшкодування шкоди потерпілому на виробництві.
34. Гігієнічні вимоги до проектування та забудови лікувально-профілактичних закладів. Вимоги безпеки під час експлуатації основного медичного обладнання.
35. Заходи щодо зниження фізичного та нервово-психічного перевантаження медичних працівників. Наукова організація праці в ЛПЗ. Раціональна організація робочого місця та меблів. Основні шляхи запобігання виникнення втоми.
36. Заходи щодо зменшення несприятливої дії фізичних чинників на організм медичних працівників. Вимоги до мікроклімату, шуму, вібрації, ультразвуку, освітлення, УФ випромінювання, ЕМ випромінювань, лазерного випромінювання, іонізуючого випромінювання. Вимоги до відеотерміналів і персональних ЕОМ.
37. Заходи щодо зменшення несприятливої дії хімічних чинників на організм медичних працівників. Шляхи попередження забруднення повітря робочої зони шкідливими хімічними речовинами.
38. Заходи профілактики шкідливого впливу біологічних чинників. Санітарно-гігієнічний та протиепідемічний режим лікарні. Профілактика внутрішньолікарняних інфекцій як складова охорони праці в медицині.
39. Організація повітрообміну в приміщеннях ЛПЗ, вентиляція.
40. Охорона праці медичного персоналу в окремих структурних підрозділах ЛПЗ (операційному блоці, радіодіагностичних підрозділах, фізіотерапевтичних кабінетах, патологоанатомічних відділеннях і моргах тощо).
41. Гарантії прав працівників на охорону праці, пільги і компенсації за важкі та шкідливі умови праці. Обов'язки працівників щодо додержання вимог нормативно-правових актів з охорони праці.
42. Охорона праці жінок, неповнолітніх, інвалідів.
43. Медичні огляди медичних працівників.
44. Вимоги до засобів індивідуального захисту і робочого одягу медичних працівників.
45. Кольори, знаки безпеки та сигнальна розмітка.
46. Загальні вимоги безпеки до технологічного обладнання та процесів в ЛПЗ. Безпека під час експлуатації систем під тиском і кріогенної техніки.
47. Електробезпека. Класифікація приміщень за ступенем небезпеки ураження електричним струмом. Умови ураження людини електричним струмом. Безпечна експлуатація електроустановок: електрозахисні засоби і заходи.
48. Державний пожежний нагляд. Пожежна профілактика при проектуванні і експлуатації ЛПЗ та медичного обладнання.
49. Показники вибухопожежонебезпечних властивостей матеріалів і речовин. Категорії приміщень за вибухопожежонебезпечністю. Класифікація вибухонебезпечних та пожежонебезпечних приміщень і зон. Вогнестійкість будівельних конструкцій і матеріалів.
50. Основні засоби і заходи забезпечення пожежної безпеки виробничого об’єкту. Пожежна сигналізація. Засоби пожежогасіння.
51. Дії персоналу при виникненні пожежі. Забезпечення безпечної евакуації персоналу. Забезпечення та контроль стану пожежної безпеки на виробничих об’єктах. Навчання правилам пожежної безпеки працівників ЛПЗ.

Практичні навички та вміння

1. Застосовувати вимоги законодавчих та нормативних документів для впровадження методів та засобів системи охорони праці працюючих в медичних закладах.
2. Застосовувати основні форми організації та управління охороною праці медичних працівників.
3. Виявляти шкідливі та небезпечні фактори виробничого середовища на робочому місці медичних працівників та давати їм гігієнічну оцінку.
4. Давати оцінку організації робочого місця, меблів, медичного обладнання в ЛПЗ.
5. Прогнозувати можливість виникнення професійних, виробничообумовлених захворювань, нещасних випадків, аварійних ситуацій.

6. Проводити атестацію робочих місць за умовами праці за показниками важкості, напруженості, шкідливості і небезпечності виробничого процесу.
7. Обґрунтовувати та розробляти план заходів з оздоровлення умов праці медичних працівників і контролю їх ефективності.
8. Проводити контроль за дотриманням правил особистої гігієни і використання засобів індивідуального захисту медичних працівників.
9. Проводити розслідування та облік нещасних випадків, гострих та хронічних професійних захворювань, випадків травматизму в медичній галузі.
10. Організовувати заходи протипожежної і електробезпеки.
11. Розробляти інструкції з охорони праці для медичних працівників.
12. Проводити навчання і перевірку знань з охорони праці.

Рекомендована література.

Базова:

1. Охорона праці в медичній галузі : навч.-метод. посіб. / О.П. Яворовський, М.І. Веремей, В.І. Зенкіна та ін. – К. : ВСВ “Медицина”, 2017. – 208 с.
2. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: навч. посіб. / О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, В.І. Зенкіна та ін.; за заг. ред О.П. Яворовського. – К.: ВСВ “Медицина”, 2015. – 288 с.
3. Безпека життєдіяльності, основи охорони праці: Навчально-методичний посібник/ упор.: О.П. Яворовський, В.М. Шевцова, Г.А. Шкурко та ін.- Черкаси: видавець Чабаненко Ю.А., 2012. – 232 с.
4. Гігієна праці: Підручник /Ю.І. Кундієв, О.П. Яворовський, А.М. Шевченко та ін.; за ред. акад. НАН України, НАМН України, проф. Ю.І. Кундієва, чл-кор. НАМН України проф. О.П.Яворовського.- К.: ВСВ “Медицина”, 2011.- 904с.
5. Гігієна праці (методи досліджень та санітарно-епідеміологічний нагляд) /За ред..А.М.Шевченка, О.П.Яворовського. – Вінниця: Нова книга, 2005.
6. Охорона праці у фармацевтичній галузі: навч. посіб. /О.В.Жуковіна, О.І.Зайцев, О.І.Жуковін, Г.А.Грецька. –К.: Медицина, 2009, -432с.
7. Гігієна та охорона праці медичних працівників: навч.посібник /За ред. В.Ф.Москаленка, О.П.Яворовського. – К.: ВСВ «Медицина», 2009. – 176 с.
8. Тарасюк В. С. Охорона праці в лікувально-профілактичних закладах. Безпека життєдіяльності: підручник / В. С. Тарасюк, Г. Б. Кучанська, - 2-е вид., переробл. та допов. – К, 2013. – С.126-231.
9. Профілактична медицина. Загальна гігієна з основами екології. Підручник / Даценко І.І., Габович Р.Д. – К.: Здоров’я, 2004. – С. 493 – 511.
10. 3. Комунальна гігієна / Гончарук Є.Г., Бардов В.Г., Гаркавий С.І., Яворовський О.П. – К.: Здоров’я, 2003. – С. 615 – 657.
11. Конституція України. Основний закон від 28.06.1996.
12. Кодекс законів про працю України. Закон № 322-VIII від 10.12.71.
13. Основи законодавства України про охорону здоров’я № 2802-XII від 19.11.92.
14. Закон України “Про охорону праці” від 14.10.92.
15. Закон України “Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення” № 4004-XII від 24.02.94.
16. Закон України «Про пожежну безпеку»
17. Закон України «Про загальнообов’язкове державне соціальне страхування від нещасного випадку на виробництві та професійного захворювання, які спричинили втрату працездатності».
18. Закон України «Про колективні договори та угоди» № 1874 від 24.12.95.
19. Закон України «Про об’єкти підвищеної небезпеки» № 2245-III від 18.01.2001.

Допоміжна:

1. Закон України «Про захист населення від інфекційних хвороб», від 6 квітня 2000 року // Голос України. – 2000. – 16 травня.
2. Постанова Кабінету Міністрів України “Порядок розслідування та ведення обліку нещасних випадків, професійних захворювань і аварій на виробництві” № 1232 від 30 листопада 2011 року.
3. Постанова Кабінету Міністрів України №1662 від 08.11.2000 “Про затвердження переліку професійних захворювань”.
4. Постанова Кабінету Міністрів України № 270 від 22.03.2001 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків невиробничого характеру».
5. Постанова Кабінету Міністрів України № 442 від 1.08.1992 “Про Порядок проведення атестації робочих місць за умовами праці”.
6. Постанова КМУ № 955 від 05.11.2013 «Про затвердження нормативно-правових актів щодо захисту від зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов’язків».

7. Постанова КМУ № 148 від 17.03.2015 «Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівником своїх професійних обов'язків».
8. Постанова КМУ від 16.10.1998 № 1642 «Про затвердження Порядку та умов обов'язкового страхування медичних працівників та інших осіб на випадок інфікування вірусом імунодефіциту людини».
9. Закон України «Про протидію захворюванню на туберкульоз» № 2586-III від 05.07.2001.
10. Наказ МОЗ України № 268 від 30.09.94 "Про службу охорони праці системи Міністерства охорони здоров'я України".
10 Наказ МОЗ України «Про введення оперативного контролю за станом охорони праці в установах, закладах та на підприємствах системи МОЗ України» № 444 від 01.11.01.
11 Наказ МОН України № 563 від 01.08.01 "Положення про організацію роботи з охорони праці учасників навчально-виховного процесу в установах і закладах освіти".
12 Наказ МОЗ України №246 від 21.05.2007 року "Про затвердження Порядку проведення медичних оглядів працівників певних категорій".
13 Наказ МОЗ України № 614 від 13.12.2004 «Про затвердження Порядку складання та вимоги до санітарно-гігієнічних характеристик умов праці».
14 Наказ МОЗ України № 955 від 05.11.2013 "Порядок проведення екстреної постконтактної профілактики ВІЛ-інфекції у працівників при виконанні професійних обов'язків".
15 "Гігієнічна класифікація праці за показниками шкідливості та небезпечності факторів виробничого середовища, важкості та напруженості трудового процесу", затверджена наказом МОЗ України № 248 від 08.04.2014.
16 Наказ МОЗ України № 148 від 17.03.2015 р. «Про затвердження Порядку підтвердження зв'язку зараження ВІЛ-інфекцією з виконанням працівників своїх обов'язків».
17 Наказ МОЗ України № 729 від 18.07.2016 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті С».
18 Наказ МОЗ України № 585 від 10.07.2013 р. «Порядок організації медичної допомоги хворим на ВІЛ-інфекцію/СНІД».
19 Наказ МОЗ України від 18.08.2010 № 684 «Про затвердження Стандарту інфекційного контролю за туберкульозом в лікувально-профілактичних закладах, місцях довгострокового перебування людей та проживання хворих на туберкульоз».
20 Наказ МОЗ України від 21.06.2016 №613 «Про затвердження та впровадження медико-технологічних документів зі стандартизації медичної допомоги при вірусному гепатиті В».
21 Наказ Держнаглядохоронпраці України № 15 від 26.01.05 "Типове положення про порядок проведення навчання і перевірки знань з питань охорони праці".
22 Норми радіаційної безпеки України (НРБУ-97). – Київ: Відділ поліграфії Українського центру держсанепіднагляду МОЗ України, 1998. – 125 с.
23 ДСП 6.177-2005-09-02 « Основні санітарні правила забезпечення радіаційної безпеки України».
24 ДСН 3.3.6.039-99 "Державні санітарні норми виробничої загальної та локальної вібрації".
25 ДСН 3.3.6.037-99 "Державні санітарні норми виробничого шуму, ультразвуку та інфразвуку".
26 ДСН 3.3.6.042-99 "Санітарні норми мікроклімату виробничих приміщень".
27 ДСанПіН 3.3.6.096-2002 "Державні санітарні норми і правила при роботі з джерелами електромагнітних полів".
28 ДСанПіН 3.3.2007-1998 «Державні санітарні правила і норми роботи з візуальними дисплейними терміналами електронно-обчислювальних машин».
29 ГОСТ 12.1.005-88 ССБТ "Общие санитарно-гигиенические требования к воздуху рабочей зоны".
33. ГОСТ 12.1.007-74 ССБТ "Вредные вещества. Классификация и общие требования безопасности".
34. ГОСТ 12.1.004-91 ССБТ "Пожарная безопасность. Общие требования".
35. ГОСТ 12.1.010-76 ССБТ "Взрывоопасность. Общие требования".
36. ГОСТ 12.1.012-90ССБТ"Вибрационная безопасность. Общие требования".
37. ГОСТ 12.1.029-80 ССБТ "Средства и методы защиты от шума. Классификация".
38. ГОСТ 12.1.030-81 ССБТ "Электробезопасность. Защитное заземление, зануление".
39. ГОСТ 12.1.044-89ССБТ"Пожаровзрывоопасность веществ и материалов".
40. ГОСТ 12.4.013-85 Е ССБТ "Очки защитные. Общие технические условия".
41. ГОСТ 12.4.026-76 ССБТ "Цвета сигнальные и знаки безопасности".
42. ГОСТ 12.4.034-85 ССБТ "Средства индивидуальной защиты органов дыхания. Классификация и маркировка".
43. ГОСТ 12.4.124-83 ССБТ "Средства защиты от статического электричества. Общие технические требования".
44. ГОСТ 12.4.115-82 ССБТ "Средства индивидуальной защиты работающих. Общие требования к маркировке".
45. ДСТУ 2293-99 "Охорона праці. Терміни та визначення основних понять".

46. ДСТУ-П OHSAS 18001-2006 “Системи управління безпекою та гігієною праці. Вимоги”.
47. ДСТУ-П OHSAS 18002-2006 “Система управління безпекою та гігієною праці. Основні принципи виконання вимог OHSAS 18001”.
48. ДСТУ 2299-93 “Засоби індивідуального захисту органів дихання. Терміни та визначення”.
49. ДСТУ 3038-95 “Гігієна. Терміни та визначення основних понять”.
50. ДСТУ 2272-93 ССБП “Пожежна безпека. Терміни та визначення”.
51. ДБН В 2.2-10-01 “Проектування закладів охорони здоров’я”.
52. ДБН В.2.5-28-2006 “Інженерне обладнання будинків і споруд. Природне та штучне освітлення”.
53. ДНАОП 0.00-1.21-98 “Правила безпечної експлуатації електроустановок споживачів”.
54. НПАОП 0.00-4.35-04 »Типове положення про службу охорони праці».
55. НПАОП 0.00-4.09-93 »Типове положення про комісії з питань охорони праці підприємства».
56. НПАОП 0.00-4.12-05 »Типове положення про порядок проведення навчання з питань охорони праці».
57. НАОП 9.1.50-1.10-84 (НПАОП 85.11-1.10-84) “Правила з техніки безпеки при експлуатації виробів медичної техніки в установах охорони здоров’я. Загальні вимоги”.
58. НАОП 9.1.50-1.15-69 “Санітарні правила проектування, обладнання, експлуатації та утримання виробничих і лабораторних приміщень, які призначені для проведення робіт з ртуттю, її сполуками та приладами”.
59. НАОП 9.1.50-2.02-3 (ОСТ 42-21-15-83) “Кабінети рентгенодіагностичні. Вимоги безпеки”.
60. НАОП 9.1.50-6.04-91 “Методичні рекомендації щодо поліпшення умов праці медичних працівників, які зайняті ультразвуковою діагностикою”.
61. Конвенції МОП з гігієни і охорони праці.

16. Інформаційні ресурси

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України http://www.president.gov.ua/.
2. Верховна Рада України http://www.rada.gov.ua/.
3. Кабінет Міністрів України http://www.kmu.gov.ua/.
4. Міністерство охорони здоров’я України http://moz.gov.ua/ua/portal/.
5. Міністерство освіти і науки України http://www.mon.gov.ua/.
6. Міністерство екології та природних ресурсів України http://www.menr.gov.ua/.
7. Державна служба України з надзвичайних ситуацій http://www.dsns.gov.ua/.
8. Державна служба України з питань праці http://dsp.gov.ua/.
9. Всесвітня організація охорони здоров’я http://www.who.int/en/.
10. Міжнародна організація праці http://www.ilo.org/global/lang--en/index.htm.